

Saldūdens zivju ceļvedis, Pasaules Dabas Fonds. Pirmais izdevums.
Teksta konsultants: Vides risinājumu institūts.

Fotoattēli: www.latvijasdaba.lv; Karpa (*Cyprinus carpio*) un
Strauta forele (*Salmo trutta fario*);
Scandinavian Fishing Year Book – scandposters.com.

Pasaules Dabas Fonds, Elizabetes iela 8-4, Rīga, LV-1010
Tālrunis: +371 67505640, E-pasts: info@pdf.lv

**Pasaules
Dabas
Fonds**
sadarbībā ar

**LAI JŪRA
ČUM UN MUDŽ**

SALDŪDENS ZIVJU CEĻVEDIS

**Pasaules
Dabas
Fonds**
sadarbībā ar

Lai zivju pietiek gan tagad, gan nākotnē!

Tev garšo zivis, bet Tu gribi, lai nākamās paaudzes arī varētu tās zvejot un ēst. Tu gribi, lai Tava pusdienu izvēle nekaitētu videi.

Tev nav no galvas jāzina, cik pārzvejota ir kāda zivju suga, cik saudzīga apkārtējai videi ir tās zveja un kur zivju populācija ir apdraudēta, bet kur - veselīga. Ņem talkā zivju gidu! Ātri vien sapratisi, ka ir daudz zivju, kuras ēst vari droši, turklāt daudzas no tām dzīvo arī mūsu pašu ezeros un upēs. Rūpēsimies arī par mūsu saldūdeņu kvalitāti, lai dzīve tajos salda liktos arī zivīm!

Kā Tev var palīdzēt zivju gidš?

Iepērkoties, noskaidro, kur un kā zivs zvejota. Daži tirgotāji to norāda uzreiz pie zivs nosaukuma un cenas, citiem tas ir jāprasa. Jo vairāk prasīsi, jo drīzāk arī šajās tirdzniecības vietās parādīsies pilnīga informācija. Kad skaidrs, kas, kā un kur zvejots vai audzēts, šķir vaļā zivju gidu un meklē rokā savu iecerēto zivi. Ja tā ir zaļajā sarakstā – labu apetīti, ja sarkanajā – izvēlies ko citu, ja dzeltenajā – kādreiz jau var, bet regulārām maltītēm tomēr skaties zaļā saraksta virzienā!

Sekojiēt krāsām un atrodiēt pareizās zivis!

SARKANS = NEĒDIET!

Izvairieties no šo zivju iegādes, jo to zveja vai audzēšana nav ilgtspējīga un kaitē apkārtējai videi un tur dzīvojošajiem dzīvajiem organismiem.

DZELTENS = UZMANĪGI!

Pirms pirkšanas padomājiet! Ir neskaidrības par šo zivju nozveju un audzēšanas metodēm.

ZAĻŠ = ĒDIET UZ VESELĪBU!

Labākā izvēle! Ir pietiekami daudz resursu, nozveja un audzēšana tiek veikta ar ilgtspējīgām metodēm. Visas zivis un jūras veltes, kas ir sertificētas saskaņā ar MSC un ASC atrodas zaļajā sarakstā!

Alata

Thymallus thymallus

Alata ir lašveidīgo kārtas zivs. Sastopama dažās Latvijas upēs, tās klātbūtne upē liecina par ūdens tīrību un augstu vides kvalitāti kopumā. Pārtiek no dažādiem kukaiņiem, kā arī nelielām zivīm. Atļauts lomā paturēt vienu zivi, sākot no 30 cm. Iekļauta Latvijas Sarkanās grāmatas 3. kategorijā. Sugas saglabāšanas nolūkos Latvijas upēs tiek mākslīgi pavairota. Vairākās upēs alatu populācijas ir uz iznīkšanas robežas.

NEĒDIET! Parasti netiek audzēta akvakultūrā kā tirgus produkts.

Suga ir iekļauta īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstā, jo suga Eiropā ir apdraudēta kopējās upju ekoloģiskās situācijas pasliktināšanās dēļ.

Salaka

Osmerus eperlanus

Salaka ir vismazākā lašveidīgo zivju suga Latvijā, sastopama jūras un saldūdens forma. Salakas parasti dzīvo baros un pārtiek no sīkām zivīm, vēžveidīgajiem un piegrunts bezmugurkaulniekiem. Saldūdens forma Latvijā sastopama tikai dažos dziļūdens ezeros. Rūpnieciski zvejota suga, kā arī populāra makšķernieku vidū.

ĒDIET UZ VESELĪBU! Ja nozvejota Latvijas iekšējos ūdeņos, jūras piekrastē vai Rīgas liča ūdeņos.

Karpa

Cyprinus carpio

Karpas Eiropā tiek plaši audzētas jau kopš viduslaikiem, Latvijas teritorijā tās ievestas jau 13. gs. Sastopama arī dabiskos ūdeņos, kur nonāk mākslīgas ielaišanas rezultātā un izbēgot no dīķsaimniecībām. Karpām piemēroti tekoši un stāvoši, labi sasilstoši ūdeņi ar dūņainu grunti. To garums sasniedz līdz 90 cm, svars reti pārsniedz 20 kg. Dabiskā vidē Latvijā vairojas retos gadījumos.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Visbiežāk audzēta zivju suga Latvijā.

Kīsis

Gymnocephalus cernua

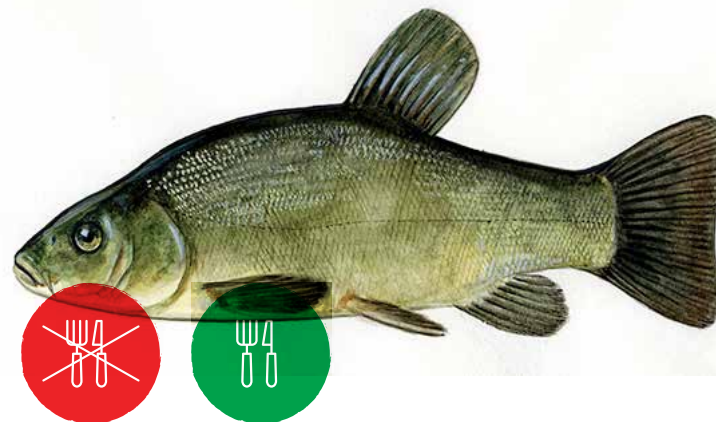
Kīsis uzturas baros. Pamatbarība - piegrunts bezmugurkaulnieki. Kīša svars ir salīdzinoši neliels, aptuveni 50 - 100 g. Plaši sastopams dažādās ūdenstilpēs Latvijā. Dzimumgatavība iestājas 1 - 5 gadu vecumā, kad to garums sasniedz 3 - 12 cm. Pasaulē tā vecums var sasniegt pat 20 gadus.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Sugas populāciju stāvoklis kopumā ir stabils.

Līnis

Tinca tinca

Līnis ir karpu dzimtas zivs, Latvijā plaši izplatīta. Labi piemērojies dzīvei aizaugošās ūdenstilpnēs - stāvošos vai lēni tekošos ūdeņos, piemēram, ezeros un dīķos. Minimālais nozvejas garums ir 25 cm. Līņi tiek mākslīgi audzēti kopā ar karpu, dažkārt līņu mazuļus izmanto zivju krājumu papildināšanai dažādās ūdenstilpēs. Salīdzinoši mazkustīga zivju suga, kas barojas ar bezmugurkaulniekiem.

NEĒDIET!

Ja garums ir mazāks par 25 cm.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Ja garums ir lielāks par 25 cm.

Suga nav apdraudēta, tiek audzēta akvakulturā arī tirgus vajadzībām.

Plaudis

Abramis brama

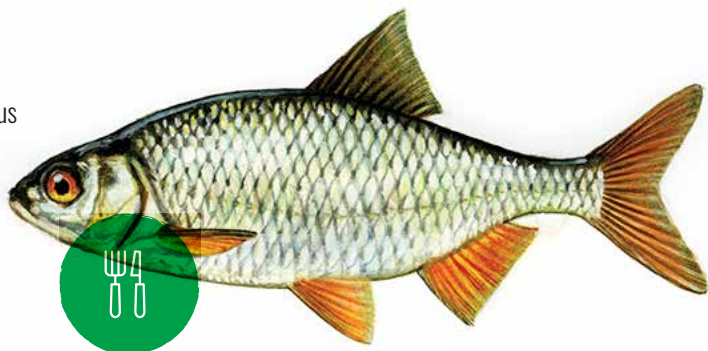
Plaudis ir Eirāzijā plaši izplatīta suga. Sastopams stāvošos vai lēni tekošos ūdeņos. To maksimālais svars var sasniegt pat 5 kg. Minimālā garuma ierobežojums sugai nav noteikts. Vecākiem plaužiem ķermeņa krāsa iegūst zeltainu nokrāsu. Viena no visvairāk nozvejotajām zivju sugām Latvijas iekšējos ūdeņos.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Sugas populāciju stāvoklis kopumā ir stabils.

Rauda

Rutilus rutilus

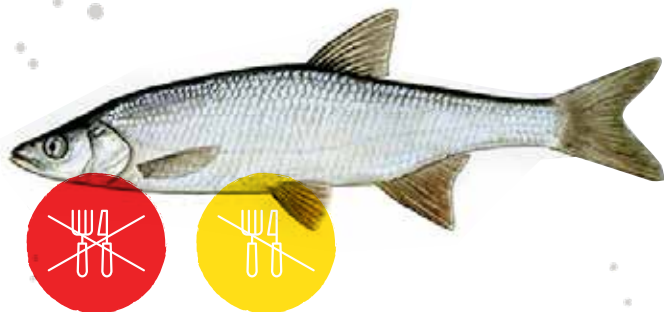
Rauda ir Latvijā bieži sastopama suga visā teritorijā dažādos ūdeņos. Svārs parasti nepārsniedz 1 kg. Migrācijas laikā veiktais attālums var sasniegt 10 km. Mūža ilgums var sasniegt pat 15 gadus. Šī suga ir viena no biežāk sastopamajām zivīm makšķernieku lomās.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Sugas populāciju stāvoklis ir stabils.

Salate

Aspius aspius

Salate tiek saukta arī par meža vimbu. Minimālā lomā paturamā izmēra ierobežojums ir 45 cm, taču tā var sasniegt 80 cm un vairāk. Migrācijas attālums var sasniegt pat 300 km. Baros pulcējas nārsta laikā pavasarī. Latvijā galvenokārt sastopama lielajās upēs, kuru straujtecēs ir meža vimbu nārsta vietas.

NEĒDIET!

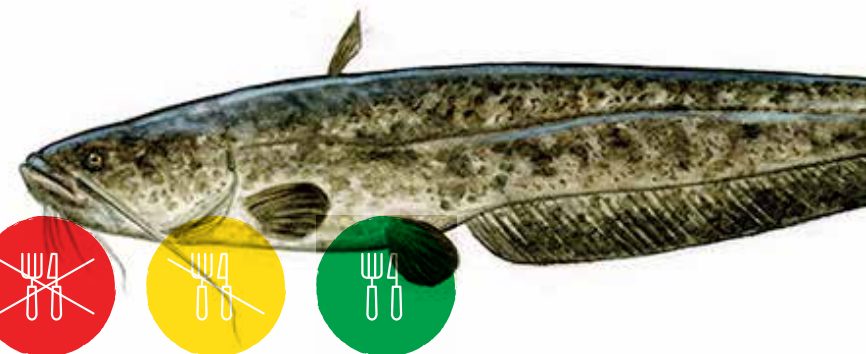
Ja garums ir mazāks par 45 cm.

UZMANĪGI!

Meža vimbu populācijas negatīvi ietekmē dzīves vides apstākļu izmaiņas (nārsta vietu aizaugšana u.c.). Akvakultūrā Latvijā netiek audzēta.

Sams

Silurus glanis

Sams izmēru ziņā ir lielākā zivju suga Latvijā. Lielākais sams noķerts 2010. gadā, tā svārs sasniedza 85 kg. Samu nārstam nepieciešami attīrīti bedrveida laukumi ūdenstilpju gultnēs. Nozvejas garums ir sākot no 60 cm, lai gan tie parasti sasniedz 1,8 m garumu. Maksimālais dzīves ilgums var sasniegt pat 80 gadus, taču Latvijā tas reti pārsniedz 12 gadus. Suga izplatīta Eirāzijā, bet Latvijā sastopama Daugavas un tās pietekas Aiviekstes baseinos.

NEĒDIET! Ja garums ir mazāks par 60 cm.

UZMANĪGI! Ja nozvejots savvaļā. Samu populācijas ietekmē pārvēja un dzīves vides degradācija. Iekļauts Latvijas Sarkanās grāmatas 3. kategorijā.

ĒDIET UZ VESELĪBU! Ja audzēts akvakultūrā tirgus vajadzībām.

Sapals

Leuciscus cephalus

Sapals ir karpu dzimtas suga, Eirāzijā un Latvijā plaši izplatīta. Uzturas mēreni līdz lēni tekošās upēs, kā arī dažos ezeros. To garums sasniedz 30 – 55 cm, svārs reti pārsniedz 3,5 kg. Noteiktais nozvejas minimālais izmērs ir 30 cm. Visēdājs, barojas ar dažādiem barības objektiem, kā zivīm, kukaiņiem, vabolēm un vardēm.

NEĒDIET!

Ja garums ir mazāks par 30 cm. Netiek audzēts akvakultūrā, kā arī rets loms zvejā. Populāra suga makšķernieku vidū.

UZMANĪGI!

Latvijas iekšējos ūdeņos praktiski netiek nozvejots.

Strauta forele

Salmo trutta fario

Strauta forele ir plaši izplatīta suga visā pasaulē; Latvijā sastopama lielākajā daļā mazo upju, mazāk Zemgalē. Saldūdens zivs, dzīvo straujās ūdenstecēs, kur skābekļa saturs ir augsts. Barojas ar kukaiņiem, to kāpurēm un zivīm. Minimālais nozvejas garums ir 35 cm, taču pasaulē maksimālais reģistrētais garums ir 140 cm. Aptuvenais dzīves ilgums ir vismaz 10 gadi.

NEĒDIET!

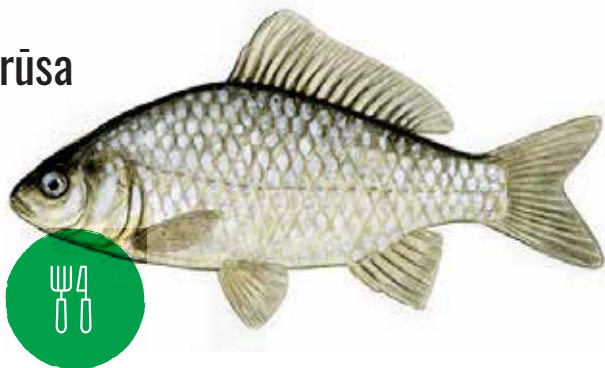
Ja nozvejota savvaļā – dabiskās straucha foreļu populācijas ir apdraudētas (HES aizsprostu; bebru, Amerikas ūdeņu ietekmes; lauksaimniecības piesārņojuma) un pārzvejas dēļ.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Ja audzēta akvakultūrā tirgus vajadzībām.

Sudrabkarūsa

Carassius auratus

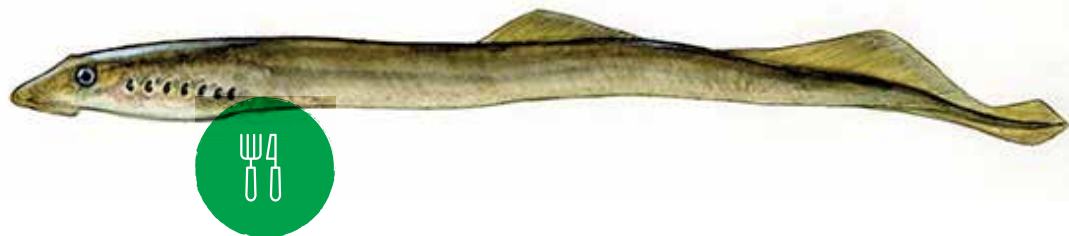
Sudrabkarūsa Latvijā tika ieviesta 1948. gadā, taču mūsdienās vairākos ezeros izveidojušas dabiski atražojošās populācijas. Sudrabkarūsu dzīvei piemēroti diži un ezeri ar stāvošu ūdeni un dūņainu grunti. Svarā var sasniegt 1,5 kg, bet garums reti pārsniedz 35 cm. Noturīga pret skābekļa trūkumu ūdenī.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Sugas populāciju stāvoklis ir stabils.

Upes nēģis

Lampetra fluviatilis

Upes nēģis agrīno savas dzīves daļu pavada upēs, pieaugušā vecumā līdz nārsta laikam uzturas jūrā. Dzimungatavību tie sasniedz 4 – 7 gadu vecumā un pēc nārsta aptuveni 2 nedēļu laikā iet bojā. Migrācijas laikā tas dienā var veikt pat 13 km lielu attālumu. Latvijā jau kopš 1960. gada nēģi tiek mākslīgi pavairoti. To svars parasti sasniedz 230 g, garums 20 – 45 cm. Nēģu zvejošanai izmanto murdus, murdu tačus. Viena no populārākajām sugām rūpnieciskajā zvejā iekšējos ūdeņos.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Ja iegūts legālā zvejā. Suga tiek mākslīgi pavairota, lai kompensētu Daugavas HES kaskādes aizsprostu radītos nārsta vietu zaudējumus.

Vimba

Vimba vimba

Vimba ir karpu dzimtas zivs, pieaugušā vecumā dzīvo jūrās, taču nārsta laikā dodas uz upēm. HES izbūves dēļ tās daļēji zaudējušas nārsta vietas Daugavā. To svars var sasniegt 1,5 kg, bet nozvejas minimālais garums ir 30 cm. Raksturīgs salīdzinoši liels mūža ilgums – līdz pat 17 gadiem. Migrācijas laikā veic ievērojamus attālumus, kas sasniedz teju 900 km.

NEĒDIET!

Ja garums ir mazāks par 30 cm.

ĒDIET UZ VESELĪBU!

Ja nozvejota Latvijas jūras piekrastē, līcī vai iekšējos ūdeņos un ja garums ir lielāks par 30 cm.